

NAČRT ZA RAVNANJE Z RAZISKOVALNIMI PODATKI

Osnovni podatki

0.1 Šifra projekta

V5-2532

0.2 Naziv projekta

Metodologija spremljanja upravljalvske sposobnosti/usposobljenosti občin na področju urejanja prostora

0.3 Šifra vodje projekta

28550

0.4 Ime in priimek vodje projekta

dr. Naja Marot

0.5 Ime in priimek osebe, ki je v RO zadolžena za podporo pri ravnanju z raziskovalnimi podatki

Tina Zorman

0.6 Interna pravila RO za ravnanje z raziskovalnimi podatki

Univerza v Ljubljani nima posebnega pravilnika za ravnanje z raziskovalnimi podatki. Pri ravnanju s podatki sledimo določilom Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (40.–42. člen), Uredbe o izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela v skladu z načeli odprte znanosti in Pravilnika o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti UL (25. in 26. člen).

0.7 Verzija NRRP

1.0

1 Splošni pregled ravnanja s podatki

1.1 Ali boste pri projektu ponovno uporabili že obstoječe podatke predhodnih raziskav?

Da.

V projektu bomo povzeli in kot vsebinska izhodišča uporabili obstoječe študije, med katerimi so:

- _ Študija izvajanja zakonodaje o urejanju prostora, naselij, stavbnih zemljišč in graditve objektov (Blagajne in Šantej, 2001)
- _ Upravljalvska sposobnost slovenskih občin (Hačen in Bačlija, 2009)
- _ Presoja vloge prostorske zakonodaje v slovenskem sistemu prostorskega planiranja (Marot, 2010)

- _ Upravljaljska sposobnost slovenskih občin: primeri dobrih praks (Haček, 2012)
  - _ Finančni viri slovenskih občin (Bačlija Brajnik in Prebilič, 2023)
- Obstoječe študije bodo zgolj izhodišče, ni predvidena neposredna uporaba obstoječih podatkov, uporabljenih v teh študij, in njihova neposredna nadgradnja.

Bačlija Brajnik, I. in Prebilič, V. (2023). Finančni viri slovenskih občin. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede.

Blagajne, D. in Šantej, B. 2001. Študija izvajanja prostorske zakonodaje o urejanju naselij, stavbnih zemljišč in graditve objektov. Ljubljana, Inštitut za pravo okolja.

Haček, M. (ur.) (2012). Upravljaljska sposobnost slovenskih občin: primeri dobrih praks. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede.

Haček, M. in Bačlija, I. (2009). Upravljaljska sposobnost slovenskih občin. *Lex Localis - Revija za lokalno samoupravo*, 7(3), str. 329–346.

Marot, N. (2010). Presoja vloge prostorske zakonodaje v slovenskem sistemu prostorskega planiranja. Doktorska disertacija. Ljubljana, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo.

1.2 Katere vrste podatkov boste ustvarili oz. ponovno uporabili in v katerih formatih bodo shranjeni?

Obstoječi podatki

Uporabljeni bodo naslednji obstoječi podatki:

- _ Podatki iz mednarodnih in nacionalnih podatkovnih baz, kot so:
  - OECD Local Data Portal (še posebej področji Finančno poslovanje občinskih uprav in Prostorska organizacija)
  - Statistični urad RS (SURS) (osnovni statistični podatki o občinah)
  - Podatkovne baze ministrstev, npr. MNVP, MF
  - Prostorski informacijski sistem (PIS)
  - Portal odprtih podatkov OPSI (npr. podatkovne zbirke MF)
- _ Podatki o kazalnikih iz obstoječih študij s področja upravljaljske, finančne, kadrovske in organizacijske sposobnosti občin (uporabljen bo pregled obstoječih kazalnikov in ne nujno primarni podatki za kazalnike)
- _ Osnovi podatki o občinah: površina, prebivalstvo, urbano-ruralna tipologija občin
- _ Geoprostorski podatki: npr. administrativne meje občin
- _ Formatih obstoječih podatkov bodo vključevali zapise v naslednjih formatih: .csv, .xlsx, .shp, .geojson, .pdf, .docx, idr.

Ustvarjeni podatki

V projektu je predvideno ustvarjanje naslednjih podatkov:

- _ Podatki o občinski upravljaljski kapaciteti, ustvarjeni z anketnim vprašalnikom: vprašalnik bo namenjen vsem slovenskim občinam in bo v pomoč za pridobivanje aktualnih podatkov o izvajanju izvirnih nalog na ravni občin in identifikaciji problemov v zvezi s tem. Podatki, zbrani z anketo, bodo bodisi številčni bodisi opisni in bodo omogočali vpogled v stanje upravljaljskega okvirja za urejanje prostora na lokalni ravni. Podatki bodo hranjeni v formatu .csv ali .xlsx.
- _ Podatki intervjujev: polstrukturirani intervjuji s predstavniki občin, namenjeni oceni uspešnosti izvajanja opredeljenih nalog in kadrovske rešitve občin. Prepisi intervjujev bodo hranjeni v formatu .docx.
- _ Podatki, vezani na sestavljene kazalnike za spremljanje upravljaljske sposobnosti občin: predlagali in tudi poskusno izračunali bomo sestavljene kazalnike za merjenje skupne upravljaljske kapacitete občin. Kazalniki bodo lahko vsebovali tudi podatke, ki jih bo potrebno ponovno zbirati, npr. z anketnim vprašalnikom. Predvideni formati .csv, .xlsx

_ Geoprostorski podatki: prostorski prikazi kazalnikov (npr. kartografski prikazi), analiza za prikaz primerjave med občinami. Formati: .shp, .geojson, .pdf.

1.3 Kakšen je namen ustvarjanja, zbiranja oz. ponovne uporabe podatkov in njihova povezava s cilji projekta?

Namen zbiranja, ponovne uporabe in ustvarjanja podatkov je vzpostaviti način in sistem za spremljanje upravljalvske sposobnosti občin na področju urejanja prostora.

Obstoječi podatki bodo pripomogli k opisu osnovnih demografskih, finančnih in prostorskih značilnosti občin, analizo obstoječih sistemov spremljanja in razpoložljivosti kazalnikov ter identifikaciji manka obstoječih podatkov. To bo prispevalo k izpolnitvi ciljev:

_ C1: Podrobna analiza obsega, vrste ter načina izvajanja izvernih nalog iz pristojnosti občin na področju urejanja prostora po Zakonu o lokalni samoupravi in ZUreP-3-u;

_ C2: Podrobna analiza stanja – izvajanja izvernih nalog na ravni občin; in

_ C5: Opredelitev kazalnika/ov za spremljanje usposobljenosti kadra in financiranja nalog na področju urejanja prostora po občinah z viri podatkov za potrebe poročanja o stanju na področju prostorskega razvoja.

Rezultati ankete bodo omogočili vpogled v dejansko izvajanje nalog občin, kadrovske in organizacijske zmogljivosti in finančne vidike. Z odgovori bo ustvarjena podatkovna baza, ki bo omogočala statistično obdelavo (npr. osnovna deskriptivna statistika, analiza razlik med različnimi skupinami občin, korelacija za prepoznavanje vzorcev). To bo prispevalo k doseganju ciljev C2: Podrobna analiza stanja – izvajanja izvernih nalog na ravni občin; in C3: Priprava predloga sistemskih izboljšav na področju urejanja prostora. K tem ciljem bo pripomogla tudi izvedba intervjujev s predstavniki občin, ki do omogočila dodaten vpogled v izzive pri izvajanju nalog.

Predlog kazalnikov, ki bo temeljil na obstoječih in novo pridobljenih podatkih, bo pripomogel k merjenju upravljalvske sposobnosti občin, primerljivosti med občinami in dolgoročnemu spremljanju stanja. To bo pripomoglo k ciljem C4: Priprava predloga sistemskih izboljšav na področju urejanja prostora; in C5: Opredelitev kazalnika/ov za spremljanje usposobljenosti kadra in financiranja nalog na področju urejanja prostora po občinah z viri podatkov za potrebe poročanja o stanju na področju prostorskega razvoja.

Prostorska primerjava in vizualizacija podatkov s pomočjo kartografskih prikazov bo dodatno pripomogla k cilju C2: Podrobna analiza stanja – izvajanja izvernih nalog na ravni občin.

Celoten proces zbiranja in ustvarjanja podatkov bo temelj za razvoj metodologije in sistema za spremljanje upravljalvske sposobnosti občin na področju urejanja prostora, kar je pglavitni namen projekta.

1.4 Kakšna je pričakovana velikost podatkov, ki jih nameravate ustvariti oz. ponovno uporabiti?

0–10 GB

2 Shranjevanje in varnostno kopiranje podatkov

2.1 Kje bodo podatki med izvajanjem projekta shranjeni in varnostno kopirani?

Podatki (kazalniki, podatki o občinah, rezultati ankete in intervjujev) bodo shranjeni na omrežju raziskovalne organizacije (omrežje uporablja varnostno kopiranje) in na lokalnih računalnikih raziskovalcev.

2.2 Kako boste izbrali podatke za dolgoročno hrambo?

V skladu z Uredbo o izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela in z načeli odprte znanosti (ULRS 39/25) bomo dolgoročno hranili končne rezultate projekta in vhodne podatke, ki bodo nastali med projektom (nor. anketni odgovori).

Končni rezultat (seznam kazalnikov) bo predan naročniku v dogovorjeni obliki.

2.3 Ali bodo podatki shranjeni v zaupanja vrednem repozitoriju?

Da.

Raziskovalni podatki bodo po zaključku raziskave shranjeni v Repozitoriju Univerze v Ljubljani (RUL): <https://repozitorij.uni-lj.si/info/index.php/slo/>

3 Zagotovitev podatkov na način FAIR

3.1 Zagotovitev najdljivosti podatkov (F)

3.1.1 Ali bodo podatki označeni s trajnim identifikatorjem (PID)?

Da.

Repozitorij Univerze v Ljubljani, kjer bodo shranjeni podatki, uporablja trajni identifikator Handle.

3.1.2 Kateri metapodatki bodo ustvarjeni in kateri metapodatkovni standardi bodo pri tem upoštevani?

Metapodatki o projektu bodo upoštevali metapodatkovne standarde Repozitorija Univerze v Ljubljani, ki uporablja standard Dublin Core. O projektu se zbirajo podatki, kot so naslov, avtorji, organizacija oz. članica UL, povzetek, ključne besede, leto nastanka podatkov, pogoji uporabe, financerji.

3.1.3 Ali bodo metapodatki vsebovali ključne besede za izboljšanje najdljivosti in možnosti ponovne uporabe?

Ne.

3.2 Zagotavljanje dostopnosti podatkov (A)

3.2.1 Ali bodo vsi podatki odprto dostopni?

Zaenkrat na to vprašanje še ne moremo odgovoriti, saj ne vemo, kako bodo občine in/ali intervjuvanci ravnali pri izpolnjevanju obveščenega soglasja.

3.2.2 Kdaj bodo podatki odprto dostopni in za koliko časa?

Podatki bodo v repozitoriju objavljeni po zaključku projekta.

3.2.3 Na kakšen način bo v primeru omejitev pri uporabi omogočen dostop do podatkov med izvajanjem projekta in po njegovem zaključku?

Med izvajanjem projekta dostop do podatkov ne bo omogočen, saj bodo v obdelavi.

3.2.4 Ali bo za dostop do podatkov oz. njihovo branje potrebna dodatna dokumentacija oz. informacija o ustrezni programski opremi?

Ne.

Uporabili bomo programsko opremo, ki jo že imamo, kot je Microsoft Office, SPSS, ArcGIS ali QGIS.

3.3 Zagotavljanje interoperabilnosti podatkov (I)

3.3.1 Katere geslovnike oz. šifrante boste uporabili pri pripravi podatkov in metapodatkov?

Zaenkrat šifrant občin in programska klasifikacija izdatkov občinskih proračunov, sicer tudi metodološka pojasnila SURS-a oz. zgoraj omenjenih baz.

3.3.2 Ali boste primorani uporabiti manj poznane ali lastne geslovnike oz. šifrante?

Ne.

3.4 Zagotavljanje ponovne uporabe podatkov (R)

3.4.1. Na kakšen način boste zagotovili dokumentacijo, potrebno za ponovno uporabo podatkov?

Podatki bodo opremljeni z dokumentacijo (readme datoteko) z opisom metodologije in spremenljivk.

3.4.2 Ali bodo vaši podatki javno dostopni in licencirani z odprtima licencama CC BY oz. CC BY-SA, da bo s tem omogočena čim širša ponovna uporaba?

Da.

3.4.3 Kakšne postopke zagotavljanja kakovosti podatkov boste uporabili?

Uporaba obstoječih podatkov bo pregledana s strani vodje projekta, veljavnost podatkov, pridobljenih s participativnimi tehnikami, bo po potrebi preverjena s pregledom občinskih strani, sekundarnih virov ali dodatnega pogovora z izpolnjevalci anket. Dokončno tudi še ni odločeno, ali se bo anketa izvajala terensko, kar bi omogočilo večjo kontrolo nad zbiranjem podatkov.

4 Etični in pravni vidiki

4.1 Ali obstajajo etična ali pravna vprašanja, ki bi lahko vplivala na deljenje podatkov?

Da.

Projekt bo upošteval GDPR pravila o varstvu osebnih podatkov. Pri zbiranju podatkov z intervjuji in anketo bo zagotovljena anonimnost, podatki pa bodo zbirani na podlagi soglasja sodelujočih, pripravljeno bo obveščeno soglasje.

4.2 Ali boste med izvajanjem projekta obdelovali oz. hranili osebne podatke?

Da

Osebni podatki bodo edino uporabljeni pri pripravi seznamov za anketiranje in intervjuje. Uporabljeni podatki bodo ime in priimek osebe. Drugih osebnih podatkov ne bomo zbirali.

Podatki, pridobljeni z anketo ali intervjuji, bodo anonimizirani. Oba vprašalnika bosta dala tudi v presojo Komisija za presojo etičnosti raziskav, ki vključujejo delo z ljudmi na Biotehniški fakulteti. Pripravljeno bo obveščeno soglasje, s podpisom katerega se bodo udeleženci strinjali s sodelovanjem.

4.3 Ali bodo med projektom ustvarjene oz. ponovno uporabljene posebne vrste osebnih podatkov?

Ne.

4.4 Kako boste uredili lastništvo podatkov in morebitne avtorske pravice na podatkih, ki jih boste ustvarili ali ponovno uporabili?

Avtorici podatkov bosta UL BF in UL FDV.

5 Drugi raziskovalni rezultati

5.1 Ali boste poleg podatkov ustvarili ali ponovno uporabili tudi druge raziskovalne rezultate?

Da.

Ustvarjeni bodo vprašalnik za zbiranje podatkov (anketni vprašalnik, namenjen občinam), sistem kazalnikov, metodologija za spremljanje upravljaljske sposobnosti, končno poročilo in znanstveni prispevek.

6 Finančna sredstva

6.1 Kakšni bodo stroški ravnanja s podatki in drugimi rezultati projekta po načelih FAIR in kako bodo kriti?

Podatki bodo objavljeni v bazi RUL, tako da njihova objava naj ne bi povzročila finančnih stroškov. Stroški ravnanja s podatki in njihove obdelave so kriti iz projektnih sredstev.

6.2 Kdo bo odgovorna oseba za ravnanje z raziskovalnimi podatki pri projektu?

Odgovorna oseba za ravnanje s podatki je vodja projekta dr. Naja Marot.